

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

Igaunijas darba tirgus būtiski izmainījās 1990 gados, kad Igaunija atguva neatkarību un mainījās gan politiskā, gan ekonomiskā iekārta.

2012.gadā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits bija 695 000, no kuriem nodarbināti bija 624 400 iedzīvotāji, kas ir par 2,5% vairāk nekā 2011.gadā. Visvairāk nodarbināto ir ražošanā (18,8%), vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā (12,9%), izglītībā (10%), celtniecībā (9,4%) un transporta jomā – 8,1%. Lauksaimniecībā nodarbināti bija 4,7% iedzīvotāju.

2011. gada vidējais bezdarba līmenis sasniedza 12,6%. 2012.gadā tas samazinājās līdz 10,2%, sasniedzot viszemāko rādītāju pēdējo 4 gadu laikā. Bezdarba līmenis dažādos Igaunijas reģionos ir atšķirīgs – viszemākais tas bija Viljandi un Veru apriņķos (7,1%), savukārt augstākais Austrumviru apriņķī (17,5%).

Avots: Igaunijas Centrālā statistikas pārvalde - www.stat.ee

Darba likumdošana

Svarīgākie normatīvie akti, kas regulē darba tiesiskās attiecībā Igaunijā, ir Igaunijas konstitūcija, Līgums ar Starptautisko darbaspēka organizāciju, Vienošanās par nodarbinātību, Lēmums par brīvdienām, Līgums par atalgojumu, darba un no darba brīvā laika līgums, kolektīvās vienošanās līgums, kā arī citi Igaunijas valdības un ministriju izdoti normatīvie akti.

Darba līgumā iekļaujami šādi nosacījumi:

- Darba sarežģītības līmenis, kvalifikācijas prasības, oficiālais vai profesionālais amata nosaukums;
- Darba vieta, darba ilgums un atalgojums;
- Darba līguma derīguma termiņš un darbā iestāšanās laiks. Mutisks darba līgums ir iespējams tikai tad, ja darbinieks tiek pieņemts darbā uz nepilnām divām nedēļām.

Darba līgums zaudē spēku, ja izpildās kāds no šiem nosacījumiem:

- Darba līguma termiņa beigas;
- Atbilstoši darba ņēmēja iniciatīvai;
- Atbilstoši darba devēja iniciatīvai;
- Atbilstoši trešās puses prasībai un no iesaistīto pušu neatkarīgiem apstākļiem.

Parastas darba dienas ilgums ir 8 stundas, darba nedēļas – 5 darba dienas. Viena darba maiņa nedrīkst pārsniegt 12 stundas.

Par virsstundām savstarpēji vienojas darba devējs ar darba ņēmēju. Darba ilgums ieskaitot virsstundas 4 mēnešu laikā nedrīkst pārsniegt 7 dienās 48 stundas. Darba devējs un darba ņēmējs var vienoties par garāku darba laiku, līdz 52 stundām 7 dienās. Papildus samaksa par virsstundām nevar būt mazākā par 50% no stundas likmes.

Ilggadējais apmaksātais atvaļinājums ir 28 dienas. Darba ņēmējs drīkst paņemt arī neapmaksātu atvaļinājumu, par tā ilgumu vienojas ar darba devēju.

Dzemdību atvaļinājums ir 140 kalendārās dienas pirms un pēc bērna piedzimšanas. Pēc tā 15 mēnešus māte saņem valsts pabalstu 100% apmērā no pēdējā gada vidējās darba algas. Bērnu kopšanas atvaļinājumā var būt līdz bērns sasniedzis 3 gadu vecumu.

Slimības pabalsta apmērs ir 70% no pēdējā gada vidējās darba algas. Darba devējs apmaksā no 4. līdz 8. slimības dienai, savukārt valsts sāk maksāt sākot no 9. slimības dienas.

Nestrādājošai personai ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu. Bezdarbnieka pabalsta dienas likme ir 2,11 EUR, ko saņem 270 kalendārās dienas. Personai jāreģistrējas nodarbinātības aģentūrā. Minimālais garantētais pabalsta apmērs ir 64 EUR mēnesī.

Igaunijā ir noteikta minimālā mēneša darba alga, un 2012. gadā tā bija 290 EUR piektā zemākā alga Eiropas Savienībā). Vidējā darba alga 2010. gadā bija 792 EUR.

Avots: Igaunijas investīciju portāls - www.investinestonia.com

Uzņēmējdarbības veidi

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (Osaühing, OÜ) ir uzņēmējdarbības veids, kur pamatkapitāls tiek sadalīts daļās. Daļu īpašnieks personīgi nav atbildīgs par uzņēmuma

saistībām. Minimālais pamatkapitāls ir 2 500 EUR, minimālā pamatkapitāla daļa ir 1 EUR. Ja uzņēmuma dibinātāji ir privātpersonas un pamatkapitāls nepārsniedz 25 000 EUR, tad dibinātāji var neiemaksāt visu pamatkapitālu uzņēmuma dibināšanas brīdī. Kamēr nav iemaksāts viss pamatkapitāls, dibinātāji nes personīgu atbildību par saistībām neiemaksātā pamatkapitālā apmērā.

Publisko akciju sabiedrību (Aktsiaseļts, AS) var dibināt viena vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas. Akciju sabiedrības kapitāls ir sadalīts akcijās. Akcijas minimālā vērtība ir 1 EUR, minimālais pamatkapitāls – 25 500 EUR. Akcionārs personīgi nenes atbildību par sabiedrības saistībām. Akcijām jābūt reģistrētām Igaunijas Centrālajā vērtspapīru reģistrā. Apmaksāts revidents uzņēmumā ir obligāta prasība.

Līgumsabiedrība ar pilnu atbildību (Tāisühing, TŪ) ir divu vai vairāku personu apvienība, kas darbojas zem viena nosaukuma un atbild par sabiedrības saistībām ar visu savu mantu. Starp partneriem ir jābūt noslēgtam līgumam. Līgumsabiedrībai nav noteikts minimālais pamatkapitāls.

Līgumsabiedrība ar ierobežotu atbildību (Usaldusühing, UŪ) viens vai vairāki (komplementārie dalībnieki) dalībnieki par sabiedrības saistībām uzņemas pilnu atbildību ar visu savu īpašumu proporcionāli komandītsabiedrībā ieguldītajai daļai, kamēr pārējie (komandīti) atbild par sabiedrības saistībām tikai savu iemaksu apmērā.

Par pašnodarbinātu personu var kļūt fiziska persona, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību. Komercreģistrā pašnodarbināto personu reģistrē pēc tam, kad persona reģistrējusies nodokļu departamentā kā nodokļu maksātājs.

Ārvalstu uzņēmuma filiāle. Ārvalstu uzņēmums var atvērt filiāli Igaunijā un pārdot preces vai pakalpojumus ar savu vārdu. Filiāle nav juridiskā persona, tāpēc ārvalstu uzņēmums atbild par visām filiāles saistībām. Filiāle reģistrējama Komercreģistrā. Dažos gadījumos filiāles atvēršanai ir nepieciešama licence. Uzņēmumā ieceļams direktors vai direktori. Ja filiālei ir vairāki direktori, tad vismaz vienam no viņiem ir jāatrodas Igaunijā, EEZ vai Šveicē.

Ārvalstu uzņēmēji visbiežāk izvēlas reģistrēt Igaunijā sabiedrību ar ierobežotu atbildību. Vispirms ieteicams apsvērt, vai iegādāties pārreģistrētu kompāniju vai reģistrēt jaunu. Pārreģistrēt kompāniju var daudz ātrāk nekā dibināt jaunu.

Avots: Igaunijas investīciju portāls - www.investinestonia.com

Nodokļu sistēma

Igaunijas nodokļu likums tika pieņemts 1994. gadā, tajā grozījumi veikti salīdzinoši maz. Igaunijas nodokļu sistēmu vērtē kā vienu no liberālākām pasaulē. Nodokļi tiek iekasēti gan valsts, gan pašvaldību līmenī.

Valsts līmenī tiek iekasēti ienākuma, sociālais, azartspēļu, pievienotās vērtības, akcīzes nodoklis, muitas nodevas un kravas transportlīdzekļu nodoklis.

Igaunijā ir šādi nodokļi:

- Uzņēmuma ienākuma nodoklis - 21%;
- Iedzīvotāju ienākuma nodoklis - 21%;
- Pievienotās vērtības nodoklis - 20%. Samazinātā PVN likme 9% un 0%. Eksportam no Igaunijas PVN netiek piemērots. Personām (fiziskām vai juridiskām) ir obligāti jāreģistrējas par PVN maksātāju, ja apgrozījums pārsniedz 16 000 EUR gadā.
- Sociālais nodoklis (sociālais nodrošinājums - valsts pensijas un veselības apdrošināšana) - 33 %;
- Akcīzes nodoklis (tabakas izstrādājumiem, alkoholiskajiem dzērieniem, motorizētiem transportlīdzekļiem);
- Azartspēļu nodoklis;
- Zemes nodoklis.

Ar nodokli apliek dāvinājumu, mantojumu, nekustamo īpašumu. Pašvaldībām ir tiesības uzlikt vietējos nodokļus, tomēr tikai dažas municipalitātes to praktizē; pārsvarā iekasē tirdzniecības nodokli, laivu, reklāmas un sludinājuma nodokli, nodokli par ceļu un ielu slēgšanu, nodokli par mājdzīvnieku turēšanu.

Ienākuma nodoklis – ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa veido lielāko daļu no Igaunijas kopējiem nodokļu ieņēmumiem. Šis nodoklis tiek piemērots Igaunijas rezidentiem un tiem, kas Igaunijā uzturas ilgāk par 183 dienām kalendārajā gadā.

Sociālais nodoklis. Sociālā nodokļa likme ir 33%, no kuriem - 20% ieskaita sociālajā fondā, 13% veselības apdrošināšanā.

Ar zemes nodokli tiek aplikta visa zemes platība. Zemes nodokļa gada likme svārstās no 0,1% - 2,5%, kas atkarīga no zemes kadastrālās vērtības.

Igaunijā reģistrētiem uzņēmumiem ir nepieciešams deklarēt savus ienākumus sešu mēnešu laikā pēc kalendārā gada beigām.

Avots: *Igaunijas investīciju portāls* - www.investinestonia.com; *Igaunijas Finanšu ministrija* – www.fin.ee